О.М. Балакірева,
канд. соціол. наук

О.М. Balakireva,
Candidate of Sociol. Sci.

Д.А. Дмитрук

D.A. Dmytruk

ЕЛЕКТОРАЛЬНІ РЕЙТИНГИ, ПРОГНОЗИ НАПЕРЕДОДНІ ВИБОРІВ ТА ПОРІВНЯЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОВІДНИХ СОЦІОЛОГІЧНИХ АГЕНЦІЙ

Abstract. The results of a representative sociological poll of Ukraine's population as for the electoral moods and inclinations a week before the preterm elections to the Verkhovna Rada of Ukraine fixed on September 30. 2007 are presented, and the comparison of the forecasting estimates with the preliminary results of the elections as of October 3. 2007 given by the Central Election Committee is performed.

**Електоральні настрої напередодні позачергових виборів
до Верховної Ради України, за результатами
національного репрезентативного соціологічного опитування
УІСД – Центру “Соціальний моніторинг”***

**> Готовність брати участь у дострокових виборах: прогнози щодо явки
виборців на дільниці 30 вересня 2007 р.**

За два дні до проголошеної дати дострокових виборів більшість опитаних респондентів висловили впевненість у тому, що прийде на виборчі дільниці. Частка тих, хто точно впевнений у тому, що прийде на виборчі дільниці, становить 60%. Загалом, 87% говорять про те, що братимуть участь у голосуванні, з чого можна прогнозувати явку на рівні 64–67%.

* Опитування проводилося з 19 по 26 вересня 2007 р. Всього опитано 2019 респондентів віком від 18 років і старше. При достовірних 95% і співвідношенні змінних від 0,1:0,9 до 0,5:0,5 стандартні відхилення становлять 1,34–2,24 відсотка.

Таблиця 1

Динаміка відповідей на запитання: **“Чи збираєтеся Ви брати участь у голосуванні на позачергових виборах до Верховної Ради, які повинні відбутися 30 вересня 2007 року?”**, %

	06.2007		12.09.2007		27.09.2007	
Обов'язково братиму участь у голосуванні	44	76	61	88	60	87
Скоріше, братиму участь	32		27		27	
Скоріше, не братиму участі в голосуванні	11	19	4	8	5	11
Не братиму участі в голосуванні	8		4		6	
Важко відповісти	5		4		2	

• Оцінки готовності серед різних груп населення (вікові групи, регіональні характеристики)

Звернення до аналізу відповідей респондентів відповідно до вікового розподілу показує досить рівномірний, однаковий рівень зорієнтованості на участь у виборах представників усіх груп. Дещо вищу готовність приходити на виборчі дільниці можна спостерігати серед респондентів старшого віку.

Якщо говорити про електорат, який точно переконаний у тому, що голосуватиме, то тут слід відзначити лінійну залежність: чим старші респонденти, тим більше серед них тих, хто впевнений у тому, що прийде голосувати.

Таблиця 2

Розподіл відповідей на запитання: **“Чи збираєтеся Ви брати участь у голосуванні на позачергових виборах до Верховної Ради, які повинні відбутися 30 вересня 2007 року?”**, % залежно від віку

	років									
	18–28		29–39		40–49		50–59		60 та старші	
Обов'язково братиму участь у голосуванні	54	82	57	85	59	88	66	90	67	91
Скоріше, братиму участь	28		28		29		24		24	
Скоріше, не братиму участі в голосуванні	6	14	7	13	3	9	4	8	3	7
Не братиму участі в голосуванні	8		6		6		4		4	
Важко відповісти	4		2		3		2		2	

Звернення до регіональної характеристики активності на майбутніх виборах дозволяє прогнозувати більшу активність виборців у Західному регіоні. Високі показники активності зафіксовано в АР Крим та на Півдні країни. Фактично, за два дні до виборів сьогодні лише у Києві та на Сході можна спостерігати нижче, ніж по країні в цілому, бажання неодмінно брати участь у голосуванні.

МОНІТОРИНГ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Таблиця 3

Розподіл відповідей на запитання: **“Чи збираєтеся Ви брати участь у голосуванні на позачергових виборах до Верховної Ради, які повинні відбутися 30 вересня 2007 року?”**, % по регіонах країни*

	Західний регіон		Центральний регіон		Північний регіон		Східний регіон		Південний регіон		АР Крим		м. Київ	
Обов'язково братиму участь у голосуванні	74	92	63	87	57	85	52	82	50	90	78	88	55	90
Скоріше, братиму участь	18		24		28		30		40		10		35	
Скоріше, не братиму участі в голосуванні	3	7	4	12	5	14	6	13	3	7	6	11	10	10
Не братиму участі в голосуванні	4		8		9		7		4		5		0	
Важко відповісти	1		1		2		5		3		1		0	

* **Західний регіон:** Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області; **Центральний регіон:** Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська області; **Північний регіон:** Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська області; **Східний регіон:** Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Луганська, Харківська області; **Південний регіон:** Миколаївська, Одеська, Херсонська області. **АР Крим та м. Київ аналізуються окремо.**

> Рейтинг політичних сил: за які партії та блоки голосуватимуть виборці

За даними опитування, на тижні, що передував даті виборів до Верховної Ради, у парламент мають шанс потрапити п’ять політичних сил:

- Партія регіонів, яка на сьогодні підтримується 28,1%;
- Блок Юлії Тимошенко, який підтримується 22,0%;
- Блок “Наша Україна – Народна самооборона” з 9,0% голосів;
- Блок Литвина – 3,0%;
- Комуністична партія України – 2,8%.

Таблиця 4

Динаміка електоральних уподобань населення України, %*

	Дані ЦВК (2006 р.)	04/2006	09/2006	03/2007	06/2007	на 12.09.2007	на 27.09.2007
Партія регіонів	32,1	31	30,7	27,1	27,4	29,3	28,1
Блок Юлії Тимошенко	22,2	21	16,7	20,8	16,4	22,0	22,0
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"***	13,9	13	5,9	7,1	9,2	13,3	9,0
Народна партія / Блок Литвина	2,4	2	0,8	1,8	0,8	3,2	3,0
КПУ	3,6	5	4,7	7,4	5,8	3,0	2,8
СПУ	5,6	5	3,3	3,2	2,7	2,0	1,5
Блок Наталії Вітренко "Народна опозиція" / СПУ	2,9	2	1,3	2,0	0,6	0,9	1,1
Комуністична партія (оновлена)		–	–	–	–	0,9	1,4
За інші партії	7,0	2	2,6	2,1	1,2	3,9	1,9
Не підтримую жодну	1,8+ (2,4 зіпсовані)	1	6,2	4,8	7,7	5,3	6,6
Відмова/Не знаю/Не брав участі у голосуванні	–	14	24,6	16,8	18,1	16,2	22,6

* У таблиці наведені показники політичних сил, які, за даними ЦВК, отримали підтримку майже 1%.

** До жовтня 2005 р. – НСНУ, з жовтня 2005 р. по вересень 2006 р. – блок “Наша Україна”, березень 2007 р. – партія “Наша Україна”, червень 2007 р. Блок “Наша Україна” (Народна самооборона у списку була представлена окремо).

• **Регіональні особливості електоральних уподобань населення**

Лідерами електоральних симпатій на Заході країни зараз можна вважати блоки Юлії Тимошенко та “НУ–НС”. У Центральному та Північному регіонах, на 10–12% випереджаючи найближчих суперників, лідирує Блок Юлії Тимошенко. “Наша Україна–Народна самооборона” конкурує з Партією регіонів за друге місце.

На Сході країни безсумнівним лідером є Партія регіонів, яка значно випереджає решту партій. Відповідно Партія регіонів залишається лідером ще у двох регіонах – на Півдні та в АР Крим, де жодна інша політична сила на даний момент не може скласти їй конкуренцію.

У столиці безумовним лідером є Блок Юлії Тимошенко, який здобуває підтримку більш ніж половини виборців.

Таблиця 5

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Якби у найближчу неділю відбувалися вибори до Верховної Ради України, а до бюлетеня були включені зазначені партії, за яку партію Ви проголосували б?”, % залежно від регіону опитування***

	Захід	Центр	Північ	Схід	Південь	АР Крим
Партія регіонів	4,7	14	14	41,9	48,5	53,9
Блок Юлії Тимошенко	38,6	34,4	24,3	7,4	17,5	4,9
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	25,7	7,7	11,5	1,7	2,5	1
Блок Литвина	1,8	3,7	6,4	2,1	2,5	1
Комуністична партія України	0,8	1,7	2,1	3,2	5,5	7,8
Проголосував би проти всіх	4,5	6,7	7,2	7,9	8,5	5,9
Важко відповісти /ще не вирішив	13,1	17,1	21,3	22,3	5,5	12,7
Не брав би участі у виборах	4,2	10,7	9,8	6,8	3,5	2,9

* Дані наведені по партіях та блоках, що мають підтримку більше 1% опитаних.

Найбільше тих, хто не визначився, за кого голосуватиме, у Східному та Центральному регіонах країни. До того ж у Центральному регіоні найвищий показник загалом не охочих до голосування.

• **Соціально-демографічні характеристики електорату партій та блоків, що претендують на подолання 3%-го бар'єру**

Розгляд вікових особливостей електорату провідних партій демонструє доволі цікаву тенденцію: серед представників кожної з виділених вікових груп є електорат всіх партій та блоків, які долають 3%-й бар'єр.

Таблиця 6

Розподіл відповідей респондентів на запитання: **“Якби у найближчу неділю відбувалися вибори до Верховної Ради України, а до бюлетеня були включені зазначені партії, за яку партію Ви проголосували б?”, % по вікових групах***

	років				
	18–28	29–39	40–49	50–59	60 та старші
Партія регіонів	25,4	25,8	30,5	31,7	28,2
Блок Юлії Тимошенко	24,5	25,4	20,1	19	19,2
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	9	7,1	9,8	8,7	10,6
Блок Литвина	2,5	4,3	3,4	3,1	1,3
Комуністична партія України	1,3	0,5	1,4	3,6	9,0
Проголосував би проти всіх	7,5	8,3	6,2	6,7	2,9
Важко відповісти /ще не вирішив	18	17,1	16,1	14,8	14,1
Не брав би участі у виборах	8,8	6,9	6,2	4,5	4,5

* Дані наведені по партіях та блоках, що мають підтримку більше 1% опитаних.

Лише Комуністична партія України залишилася політичною силою, на яку здебільшого орієнтується лише на одна вікова група – найстарші респонденти.

Таблиця 7

> Прогнозні оцінки результатів голосування у зіставленні з попередніми даними ЦВК

	Серед усіх опитаних	Серед тих, хто прийде на вибори (точно або скоріше за все та можливо (важко відповісти))	Серед тих, хто прийде на вибори (точно або скоріше за все) та вирішив за кого голосуватиме	Стандартні відхилення	Інтервальна оцінка	Дані ЦВК
N=	2001	1735	1470			
Партія регіонів	28,1	31,1	36,7	+/-2,41	34,29 - 39,11	34,37
Блок Юлії Тимошенко	22,0	24,7	29,2	+/-2,1	27,1 - 31,3	30,71
Блок "НУ–НС"	9,0	10,2	12	+/-1,58	10,42 -13,58	14,15
Комуністична партія України	2,8	3,2	3,8	+/-1,02	2,68 - 4,72	5,39
Блок Литвина	3,0	3,2	3,7	+/-1,02	2,78 - 4,82	3,96
Соціалістична партія України	1,5	1,6	1,9	+/-0,73	1,17 - 2,63	2,86
ПСПУ	1,1	1,2	1,4	+/-0,73	1,07 - 2,53	1,32
Комуністична партія України (оновлена)	1,4	1,6	1,8	+/-0,73	0,67 - 2,13	0,29
Інші партії	1,9	2,7	2,8	+/-1,02		
Проголосував би проти всіх	6,6	5,7	6,7	+/-1,58		2,73
Важко відповісти/ще не вирішив	16,2	14,8				
Не брав би участі у виборах	6,4					

Таким чином, результати опитування на тиждні, що передували дню голосування, показували високий рівень підтримки БЮТ, проходження Блоку Литвина та КПУ, відсутність шансів для СПУ, що й підтвердилося в результаті підрахунку голосів.

Порівняльні результати передвиборних опитувань та прогнозів провідних соціологічних агенцій

Таблиця 8

**Готовність респондентів підтримати певні партії і блоки
на виборах 30 вересня 2007 р. (% серед усіх опитаних)**

	InMind ¹	УІСД-ЦСМ ²	Центр ім. О. Разумкова надає показники тільки для тих респондентів, які братимуть участь у виборах (див. наступну таблицю).
Партія регіонів	33,4	28,1	
"Блок Юлії Тимошенко"	21,6	22,0	
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	9,6	9,0	
Комуністична партія України	4,3	2,8	
"Блок Литвина"	3,4	3,0	
Соціалістична партія України	1,7	1,5	
Прогресивна соціалістична партія України	1,3	1,1	
Комуністична партія України (оновлена)	<1,0	1,4	
Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	1,1	<1,0	
Інші партії	-	1,9	
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	-	6,6	
Важко відповісти/Не знаю	17,0	22,6	
Не брав би участі в голосуванні	-		

Таблиця 9

**Готовність респондентів підтримати певні партії і блоки
на виборах 30 вересня 2007 р. (% серед тих, хто планує голосувати)**

	InMind ¹	Центр ім. Разумкова		УІСД-ЦСМ ²
		опитування вдома ³	опитування на вулиці ⁴	
Партія регіонів	Нааявні дані опитування, проведеного InMind не дають можливості розрахувати показники для тих респондентів, які братимуть участь у виборах.	33,3	32,4	31,1
"Блок Юлії Тимошенко"		24,3	24,5	24,7
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"		12,0	11,1	10,2
Комуністична партія України		2,9	3,9	3,2
"Блок Литвина"		2,8	4,9	3,2
Соціалістична партія України		1,6	1,9	1,6
Прогресивна соціалістична партія України		-	-	1,2
Комуністична партія України (оновлена)		-	-	1,6
Інші партії		-	-	2,7
Не підтримав би жодну з партій		6,5	6,2	5,7
Важко відповісти/Не знаю		11,9	8,5	14,8

Таблиця 10

Прогноз рівня підтримки політичних партій і блоків на виборах 30 вересня 2007 р.

(% серед респондентів, які планують голосувати і вже визначилися з вибором)

	Центр ім. Разумкова		УІСД-ЦСМ ²
	опитування вдома ³	опитування на вулиці ⁴	
Партія регіонів	37,1	35,1	36,7
"Блок Юлії Тимошенко"	28,1	27,0	29,2
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	13,9	12,2	12,0
Комуністична партія України	3,2	4,3	3,8
"Блок Литвина"	3,2	5,4	3,7
Соціалістична партія України	1,8	2,1	1,9
Прогресивна соціалістична партія України	-	-	1,4
Комуністична партія України (оновлена)	-	-	1,8
<i>Інші партії</i>	-	-	2,8
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	-	-	6,7

¹ Дані опитування, проведеного фірмою "InMind" з 20 по 25 вересня 2007 р. Всього було опитано 2000 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

² Дані опитування, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно з Центром "Соціальний моніторинг" (УІСД-ЦСМ) з 19 по 26 вересня 2007 р. Всього було опитано 2019 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

³ Дані опитування, проведеного Центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (Центр ім. Разумкова) у другій декаді вересня 2007 р. Всього було опитано 2000 респондентів віком від 18 років і старше. Метод опитування – інтерв'ю з респондентом **за місцем проживання (на дому)**. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

⁴ Дані опитування, проведеного Центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (Центр ім. Разумкова) у другій декаді вересня 2007 р. Всього було опитано 2004 респондентів віком від 18 років і старше. Метод опитування – інтерв'ю з респондентом **на вулиці**. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

Таблиця 11

Електоральні рейтинги політичних партій і блоків у вересні 2007 р.

(% серед усіх опитаних)

	КМІС ¹ *	TNS- UKRAINE - «СОЦІС» ²	ФДП-USSS ³	R&B Group ⁴	ФОМ- Україна ⁵	УІСД-ЦСМ ⁶
Партія регіонів	33,1	29,0	26,9	30,5	30,1	29,3
"Блок Юлії Тимошенко"	22,7	19,0	20,3	21,4	18,2	22,0
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	13,0	10,0	9,4	9,5	11,7	13,3
Комуністична партія України	3,3	4,0	2,1	2,9	4,2	3,0
"Блок Литвина"	1,6	3,0	2,6	1,9	2,7	3,2
Соціалістична партія України	1,2	-	1,4	1,4	1,6	2,0
Прогресивна соціалістична партія України	1,2	-	0,9	-	0,8	0,9
Комуністична партія України (о)	-	-	0,4	-	0,3	0,9
"Блок партії пенсіонерів України"	-	-	0,4	-	-	-
Партія зелених України	-	-	0,4	-	-	-
Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	0,2	-	0,4	-	0,3	-
Виборчий блок Людмили Супрун – Український Регіональний Актив	-	-	0,0	-	0,2	-
Блок "Всеукраїнська громада"	-	-	0,1	-	-	-
Блок «Християнський блок»	-	-	0,0	-	-	-
Всеукраїнська партія народної довіри	-	-	0,1	-	-	-
Виборчий блок політичних партій „КУЧМА"	-	-	0,0	-	-	-
Партія вільних демократів	-	-	0,0	-	0,1	-
Партія національно-економічного розвитку України	-	-	0,0	-	-	-
Селянський Блок "Аграрна Україна"	-	-	0,0	-	-	-
"Український народний блок"	-	-	0,0	-	-	-
Інші партії (у т.ч. – зняті з виборів)	0,3	-	-	4,5	0,5	3,9
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	5,3	-	3,6	8,3	4,9	5,3
Важко відповісти/Не знаю	14,5	-	9,4	14,5	17,8	16,2
Не брав би участі у голосуванні	3,6	-	21,1	5,1	6,6	

* Див. примітку після табл. 13.

Увага! Центр ім. О. Разумкова надав у прес-релізі показники тільки щодо тих респондентів, які брали участь у виборах (див. наступну табл.).

Таблиця 12

Електоральні рейтинги політичних партій і блоків у вересні 2007 р.
(% серед тих, хто планує голосувати)

	КМІСІ*	ФД-УСС ³	R&B Group ⁴	ФОМ-Україна ⁵	Центр ім. Разумкова ⁷
Партія регіонів	34,3	34,1	32,1	32,2	33,9
"Блок Юлії Тимошенко"	23,5	25,7	22,6	19,5	23,5
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	13,5	11,9	10,0	12,5	13,1
Комуністична партія України	3,4	2,7	3,1	4,5	5,0
"Блок Литвина"	1,7	3,3	2,0	2,9	3,0
Соціалістична партія України	1,2	1,8	1,5	1,7	1,6
Прогресивна соціалістична партія України	1,2	1,1	-	0,9	1,5
Всукраїнське об'єднання "Свобода"	0,2	0,6	-	0,3	1,2
Партія Зелених України	-	0,6	-	-	0,6
Виборчий блок Людмили Супрун – Український Регіональний Актив	-	0,1	-	0,2	0,3
Комуністична партія України (оновлена)	-	0,6	-	0,3	0,1
Партія вільних демократів	-	0,0	-	0,1	0,0
"Блок партії пенсіонерів України"	-	0,5	-	-	0,1
Партія національно-економічного розвитку України	-	0,0	-	-	0,0
"Український Народний Блок"	-	0,0	-	-	0,0
Селянський Блок "Аграрна Україна"	-	0,0	-	-	0,0
Блок «Християнський блок»	-	0,0	-	-	0,1
Виборчий блок політичних партій „КУЧМА”	-	0,1	-	-	0,3
Блок "Всукраїнська громада"	-	0,2	-	-	0,1
Всукраїнська партія Народної Довіри	-	0,2	-	-	0,0
Інші партії (у т.ч. – зняті з виборів)	0,3	-	4,7	0,5	-
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	5,5	4,6	8,7	5,2	6,4
Важко відповісти/Не знаю	15,0	12,0	15,3	19,1	9,2

* Див. примітки після табл.13.

Таблиця 13

Результати екзит-полів у зіставленні з даними ЦВК

	"Національний екзит-пол 2007" ⁸	"Український екзит-пол" (частина TNS Україна) ⁹	ЦВК
Партія регіонів	35,3	34,5	34,37
"Блок Юлії Тимошенко"	31,5	32,4	30,71
Блок "Наша Україна – Народна самооборона"	13,5	14,1	14,15
Комуністична партія України	5,1	4,5	5,39
"Блок Лівчина"	3,8	3,8	3,96
Соціалістична партія України	2,5	2,1	2,86
Прогресивна соціалістична партія України	1,5	1,3	1,32
Всеукраїнське об'єднання "Свобода"	0,9	3,9	0,76
Партія Зелених України	0,5		0,4
Виборчий блок Людмили Супрун – Український Регіональний Актив	0,3		0,34
Комуністична партія України (оновлена)	0,6		0,29
Партія вільних демократів	0,2		0,21
„Блок партії пенсіонерів України”	0,1		0,14
Партія національно-економічного розвитку України	0,1		0,14
"Український Народний Блок"	0,2		0,12
Селянський Блок "Аграрна Україна"	0,1		0,11
Блок «Християнський блок»	0,1		0,10
Виборчий блок політичних партій „КУЧМА”	0,1		0,10
Блок "Всеукраїнська громада"	0,1		0,05
Всеукраїнська партія Народної Довіри			0,02
<i>Інші партії (у т.ч. – зняті з виборів)</i>			–
Не підтримав би жодну з партій (проголосував би проти всіх)	2,9	3,1	2,73
Важко відповісти / Не знаю	–	–	–

¹ Дані опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (KMIC) з 29 серпня по 2 вересня 2007 р. Всього було опитано 1039 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 3,0%.

² Дані опитування, проведеного фірмою TNS-UKRAINE на замовлення Центру "СОЦІС" (TNS-UKRAINE – "СОЦІС") з 1 по 10 вересня 2007 р.

³ Дані опитування, проведеного Фондом "Демократичні ініціативи" та фірмою "Юкрейніан соціолоджі сервіс" (ФДІ – USS) з 4 по 11 вересня 2007 р. Всього було опитано 2012 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,2%.

⁴ Дані опитування, проведеного компанією Research & Branding Group (R&B Group) з 6 по 9 вересня 2007 р. Всього було опитано 3000 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,0%.

⁵ Дані опитування, проведеного Центром "Фонд общественного мнения – Украина" (ФОМ-Україна) з 22 серпня по 4 вересня 2007 р. Всього було опитано 2000 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,2%.

⁶ Дані опитування, проведеного Українським інститутом соціальних досліджень ім. О. Яременка спільно з Центром "Соціальний моніторинг" (УІСД-ЦСМ) з 6 по 9 вересня 2007 р. Всього було опитано 2000 респондентів віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

⁷ Дані опитування, проведеного Центром економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова (Центр ім. Разумкова) з 1 по 10 вересня 2007 р. Всього було опитано 2004 респонденти віком від 18 років і старше. Статистична похибка не перевищує 2,3%.

⁸ "Національний екзит-пол 2007" провів Консорціум "Національний екзит-пол'2007", до якого входять Фонд "Демократичні ініціативи", Київський міжнародний інститут соціології та Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. Опитано понад 15 000 респондентів. Дані за станом на 20 годину 30 вересня 2007 р.

⁹ "Український Екзит-пол" на замовлення ICTV провели 3 компанії: американські Public Strategies та PSB, а також європейська TNS Sofres (український представник – TNS Україна, керівник Микола Чурілов). Опитано близько 47 тис. респондентів. Частина TNS Україна – 25 540 респондентів.

Аналізуючи соціологічні прогнози попередніх виборів, що їх робили основні соціологічні структури, слід враховувати відмінності та відсутність домовленості стосовно методології підрахунків цих рейтингів. Передусім, потрібно розрізнявати прогноз результатів виборів і прогноз – оцінку рейтингів партій на період опитування. Більшість соціологічних фірм, які брали участь у дослідженнях під час виборів, не наважувалися робити прогнози результатів виборів до останнього тижня, коли вже було заборонено публікацію даних соціологічних опитувань. Прогнози результатів виборів було розміщені в останній тиждень перед виборами на сайтах соціологічних фірм та в інтернет-виданнях. А дані, які публікувалися до цього, являли собою оцінку рейтингів партій на період опитування. Враховуючи, що період опитування становить 5–7 днів, результати характеризують стан громадської думки за цей період. Особливе місце займає екзит-пол – опитування осіб, які виходять із виборчих дільниць у день голосування: він проводиться протягом одного дня та є і оцінкою рейтингу, і останнім за часом прогнозом.

Дані опитувань завжди можуть відрізнятися у межах похибки вибірки, оскільки вибіркові вимірювання у будь-якій галузі завжди дають лише приблизний результат, зі статистичною похибкою, яку при математично обґрунтованій побудові вибірки, можна розрахувати з необхідною імовірністю. При цьому треба взяти до уваги, що, як правило, соціологічні центри повідомляють величину похибки вибірки без врахування так званого дизайн-ефекту, а саме без врахування особливостей конкретної вибірки, тобто те, якою була імовірна похибка, якщо б вибірка була повністю випадковою. По-друге, різниця у рейтингах залежить від списку партій-кандидатів, який використовувався в опитуванні. Тільки коли списки, з яких опитуваним пропонувалося зробити вибір, були однаковими і за складом, і за порядком переліку кандидатів, порівняння отриманих даних є достатньо коректним. По-третє, різниця у рейтингах може залежить від часу проведення опитування.

Соціологічні рейтинги – показник “температури” суспільних настроїв. Кількісна соціологія може зафіксувати підвищення або зниження цієї температури. І тільки. Щоб пояснити причини цих змін необхідно користуватися більш широким набором показників і більш різноманітним інструментарієм досліджень.